

Ruch turystyczny w Gorczańskim Parku Narodowym

Tourist traffic in the Gorce National Park

Marcin Semczuk

Abstract: The paper presents the results of tourist monitoring carried out in 2011 in the Gorce National Park (GPN; Western Carpathians, Poland). The study included a survey of 8 814 visitors and allowed estimating the intensity and spatial variability of tourist traffic in the Gorce National Park, as well as determining of the main routes and the most popular marked paths within this park. The questionnaires focused to determine the types and performances of the visitors to the Gorce National Park. The intensity of the tourist traffic in the GPN reached 400 person per day (5.7 visitors/1km²/day). The most popular routes in the GPN include the following sections: Stare Wierchy – Obidowiec – Turbacz, Polana Hucisko – Turbacz and Tobołów – Obidowiec.

Key words: tourist traffic monitoring, tourism, accommodation destinations, tourist management

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej, Instytut Geografii, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej, ul. Podchorążych 2, 30-084 Kraków, e-mail: semczuk@up.krakow.pl

WSTĘP

Parki narodowe obejmujące obszary o szczególnych wartościach przyrodniczych, naukowych, społecznych, kulturowych i edukacyjnych, stanowią coraz częstszy cel podróży turystycznych. Wielkość ruchu turystycznego w parkach narodowych w 2010 roku wyniosła prawie 10,5 miliona odwiedzających, z czego 52,7% turystów skupiły parki o charakterze górskim (Babiogórski, Bieszczadzki, Gorczański, Karkonoski, Magurski, Pieniński, Świętokrzyski, Tatrzański). Wśród wspomnianych parków najwyższe średnie natężenie ruchu turystycznego w 2010 r., liczone liczbą turystów (w tysiącach) do długości szlaków (w kilometrach), wystąpiło w Pienińskim Parku Narodowym (17,23), a najniższe w Gorczańskim Parku Narodowym (0,39). Niska wartość średniego natężenia ruchu turystycznego w GPN, wynika z dużej gęstości szlaków; względem tego kryterium jest trzecim polskim parkiem narodowym po Wielkopolskim i Gór Stołowych (Tab. 1). Wartość przytoczonego wskaźnika nie oddaje jednak realnej presji turystyki na warunki przyrodnicze ze względu na znaczne

zróżnicowanie przestrzenne turystyki na poszczególnych odcinkach szlaków.

Badania ruchu turystycznego w Gorczańskim Parku Narodowym, przeprowadzone w 2011 roku, miały na celu określenie poziomu natężenia ruchu turystycznego i jego zmian w czasie i przestrzeni oraz porównanie wyników z wcześniej prowadzonymi badaniami w 1999, 2000, 2001 i 2006 roku. Dodatkowo pozyskano informację dotyczącą sylwetki i preferencji turystów odwiedzających GPN. Zebrany materiał jest cenną podstawą do opracowań planistycznych oraz istotny z punktu widzenia zarządzania ruchem turystycznym w obrębie GPN i w jego otulinie.

MATERIAŁY I METODY

Badania zmierzające do zrealizowania powyższych celów przeprowadzono w trakcie monitoringu ruchu turystycznego, który odbywał się na terenie GPN od maja do września 2011 roku. Pomiarów dokonano w ciągu 22 dni, z których 12

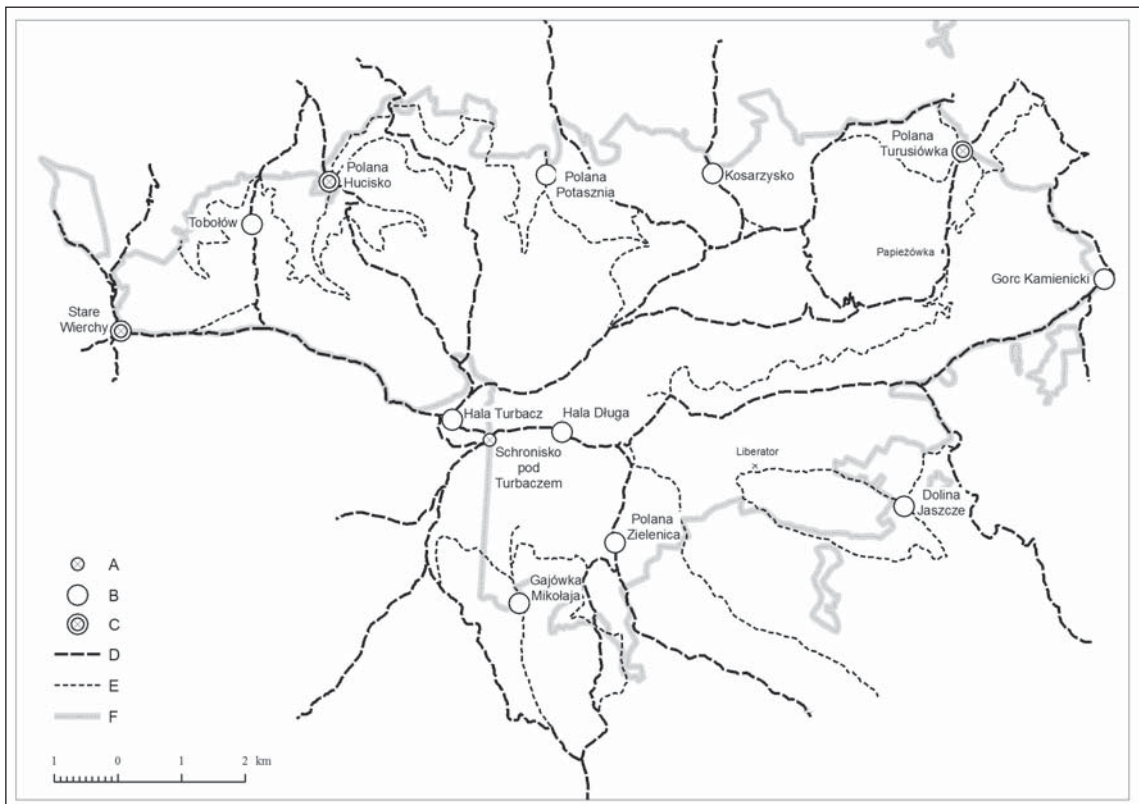
Tabela 1. Ruch turystyczny w polskich parkach narodowych w 2010 roku. Źródło: Ochrona Środowiska 2011, GUS, Warszawa.
Table 1. The intensity of tourist traffic in Polish national parks (2010). Source: Environmental Protection in 2011, GUS, Warsaw.

Park Narodowy/ National Park	Liczba turystów w tysiącach/ Number of tourists in thousands	Szlaki turystyczne w kilometrach/ Tourist trails in kilometers	Powierzchnia w hektarach/ Area in hectares	Liczba turystów na kilometr odcinka szlaku/ Number of tourists per kilometer section of trail	Długość szlaków w km na km ² powierzchni parku/ Length of trails in km per km ² of the park area
Babiogórski	54,0	53,0	3391,0	1,02	1,6
Białowiecki	170,0	44,0	10517,0	3,86	0,4
Biebrzański	31,0	463,7	59223,0	0,07	0,8
Bieszczadzki	280,0	140,0	29195,0	2,00	0,5
Bory Tucholskie	60,0	75,0	4613,0	0,80	1,6
Drawieński	22,2	170,0	11342,0	0,13	1,5
Gorczański	60,0	155,3	7031,0	0,39	2,2
Gór Stołowych	319,0	164,0	6340,0	1,95	2,6
Kampinoski	1000,0	560,0	38544,0	1,79	1,5
Karkonoski	2000,0	117,6	5581,0	17,01	2,1
Magurski	50,0	98,0	19438,0	0,51	0,5
Narwiański	12,5	55,0	7350,0	0,23	0,7
Ojcowski	400,0	39,7	2146,0	10,08	1,8
Pieniński	603,0	35,0	2346,0	17,23	1,5
Poleski	24,3	135,5	9764,0	0,18	1,4
Roztoczański	100,0	30,5	8483,0	3,28	0,4
Słowiński	311,4	144,3	21573,0	2,16	0,7
Świętokrzyski	145,0	37,5	7626,0	3,87	0,5
Tatrzański	2002,0	275,0	21197,0	7,28	1,3
Ujście Warty	10,0	13,3	8074,0	0,75	0,2
Wielkopolski	1200,0	215,0	7584,0	5,58	2,8
Wigierski	110,0	245,4	14981,0	0,45	1,6
Woliński	1500,0	50,1	10928,0	29,94	0,5

dni przypadło na miesiące maj, czerwiec i wrzesień (po 4 dni pomiarowe) oraz 10 dni w lipcu i sierpniu (odpowiednio 4 i 6 dni pomiarowych). Monitoring w miesiącach pozawakacyjnych odbywał się na 4 punktach pomiarowych, natomiast w miesiącach wakacyjnych w 13 punktach pomiarowych (Ryc. 1). Lokalizacja punktów pomiarowych pozwoliła na zewidencjonowanie jak największej grupy turystów przebywających w Parku. Osoby monitorujące, rozmieszczone w punktach

pomiarowych, ewidencjowały turystów w sposób ciągły, w godzinach 10:00–16:00.

Badania prowadzone były metodą bezpośrednich wywiadów PAPI (Paper And Pencil Interview) za pomocą kwestionariuszy wywiadu w wersji podstawowej oraz rozszerzonej. Zbierane informacje zawarte w kwestionariuszu podstawowym, obejmujące wszystkich turystów dotyczyły: sposobu poruszania, miejsca zamieszkania (kod pocztowy), ilości pobytów na terenie GPN, wieku,

Ryc. 1. Szlaki turystyczne i rozmieszczenie punktów pomiarowych na terenie Gorczańskiego Parku Narodowego podczas badań w 2011 roku. Objasnienia: A – pomiar częściowy; B – pomiar pełny; C – pomiar częściowy oraz pełny; D – szlaki PTTK; E – pozostałe szlaki; F – granica Gorczańskiego Parku Narodowego.

Fig. 1. Tourist trails and survey points within the area of the Gorce National Park over the research in 2011. Explanations: A – partial survey; B – full survey; C – partial survey and full survey; D – PTTK tourist trails; E – other tourist trails; F – border of the Gorce National Park.

płci oraz planowanej lub przebytej trasy podróży w obrębie GPN. Pytania zawarte w kwestionariuszu rozszerzonym obejmowały co dziesiątą osobę i dotyczyły: przyczyn przybycia do GPN, najważniejszych atrakcji, zagrożenia ze strony turystyki, promocji odpowiedniej formy turystyki, oceny wizualnej informacji w terenie, propozycji wprowadzonych zmian oraz stanu zaśmiecenia szlaków. Dzięki takiej organizacji badań jednocześnie pozyskiwano informację o natężeniu ruchu turystycznego na poszczególnych odcinkach szlaków, jak i informacje o profilu turysty oraz jego preferencji. Szlaki turystyczne w obrębie GPN podzielono na 96 odcinków znajdujących się między punktami węzłowymi oraz największymi atrakcjami w parku, a podawaną trasę przez respondenta zapisywano w postaci kodów przypisanych do poszczególnego odcinka. Uzyskano dzięki temu dokładną infor-

mację o intensywności ruchu na każdym odcinku szlaków w obrębie parku, którą można łączyć z informacjami zebranymi poprzez wywiad kwestionariuszowy.

WYNIKI

NATĘŻENIE RUCHU TURYSTYCZNEGO NA TERENIE GPN

We wszystkich dniach objętych monitorin- giem na terenie GPN zewidencjonowano 8 814 turystów, z czego 79% stanowili turyści indywidualni, natomiast 21% stanowiła turystyka zorganizowana. Od 2000 roku widoczna jest znacząca zmiana w formie pobytu turystów, kiedy to udział turystów indywidualnych wyniósł 55% i systematycznie zwiększał się do roku 2011, łącznie o 24

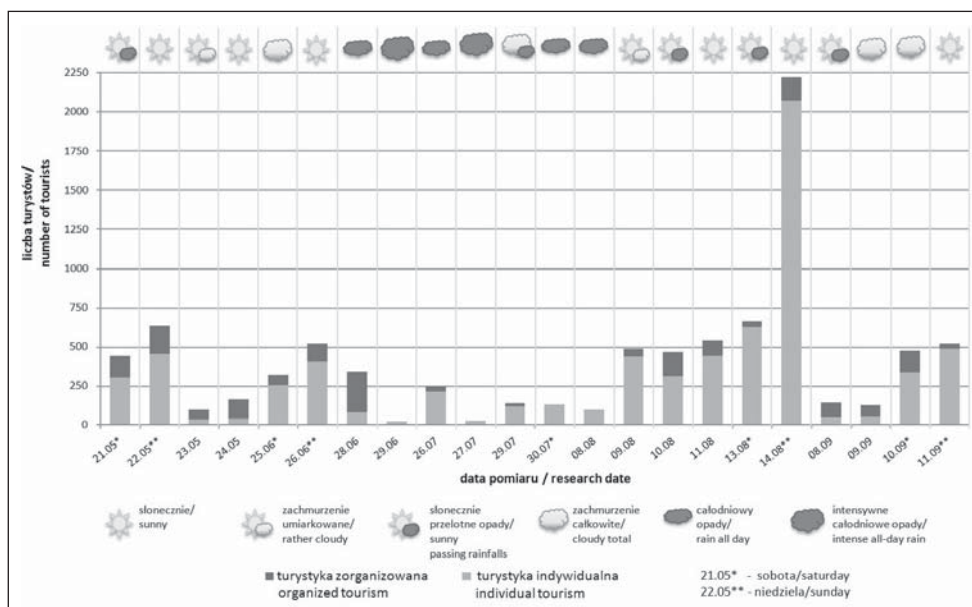
punkty procentowe (pp). Średnia liczba turystów na dobę wyniosła 400,6 osób oraz 5,7 osób/1km²/dobę. Analogiczne wskaźniki dla pomiarów prowadzonych w poprzednich latach wynoszą: 355,5 osób/dobę oraz 5,1 osób/1 km²/dobę w 2006 roku, 369,7 osób/dobę oraz 5,3 osób/1 km²/dobę w 2001 roku, 521 osób/dobę oraz 7,41 osób/1 km²/dobę w 2000 roku, 773,8 osób/dobę oraz 11,1 osób/1 km²/dobę w 1999 roku. W badanym okresie uprawiano turystykę pieszą oraz rowerową. W dniach objętych monitoringiem w 2011 roku znaczącą większość stanowili turyści poruszający się pieszo – 94% wszystkich turystów (8286 osób). Osoby poruszające się rowerem stanowiły 6% ogółu turystów (528 osób) zewidencjonowanych w tym czasie na terenie GPN i w porównaniu z wcześniejszymi badaniami jest to najwyższy ich udział, który wzrósł w stosunku do badań prowadzonych w 2006 r. o 4,4 pp.

Widoczne jest znaczne zróżnicowanie ruchu turystycznego na terenie GPN w poszczególnych dniach monitoringiu (Ryc. 2). Zróżnicowanie to wiązać można przede wszystkim ze zmiennymi warunkami atmosferycznymi oraz zwiększoną aktywnością turystów w dniach wolnych od pracy (weekendy). W mniejszym stopniu widoczna jest różnica pomiędzy dniami objętymi monito-

ringiem w roku szkolnym a okresem wakacyjnym (wybrane dni w lipcu i sierpniu).

W dniach objętych monitoringiem w maju liczba turystów wyniosła 1335. Największy ruch turystyczny zanotowano wówczas w sobotę oraz niedzielę (21–22.05). Wyniósł on kolejno 439 oraz 633 osoby. Przeważała wówczas turystyka indywidualna, która stanowiła 69% w sobotę oraz ponad 71% w niedzielę. Turyści poruszający się rowerem stanowili 11,6% ogółu turystów w sobotę oraz 17,7% ogółu turystów w niedzielę. W pozostałe dni majowe objęte monitoringiem, tj. poniedziałek 23.05 oraz wtorek 24.05 liczba turystów wyniosła kolejno 99 oraz 164, z czego turystyka indywidualna stanowiła 37,4% w poniedziałek oraz 25% ogółu turystów we wtorek. Turyści poruszający się rowerem stanowili w poniedziałek 4%, natomiast we wtorek 3,7%.

Podczas monitoringiu w czerwcu zanotowano 1201 turystów poruszających się po terenie GPN. W tym okresie największy ruch odnotowano w niedzielę – 26.06, kiedy liczba turystów wyniosła 516. Turystyka indywidualna stanowiła w tym dniu 78,3%, zorganizowana natomiast 21,7%. Turyści poruszający się pieszo stanowili 94%, poruszający się rowerem – 6%. Drugim pod względem wielkości ruchu turystycznego dniem w badaniu

Ryc. 2. Zróżnicowanie natężenia ruchu turystycznego w dniach objętych monitoringiem w 2011 roku.
Fig. 2. The intensity of tourist traffic in the Gorczyński National Park over the research in 2011.

czerwcowym był wtorek – 28.06. Liczba turystów w tym dniu wyniosła 343, przy czym turyści indywidualni stanowili jedynie 24,2%, turystyka zorganizowana natomiast stanowiła 75,8%. Turyści poruszający się pieszo stanowili w tym dniu ponad 99%, a poruszający się rowerem niespełna 1%. W pozostałych dniach liczba turystów przedstawiała się następująco: sobota – 25.06 – 321 osób, środa – 29.06 – 21 osób. Dnia 25.06 turystyka indywidualna stanowiła niemal 80%, zorganizowana natomiast niespełna 20%. Turyści poruszający się pieszo stanowili ponad 95% ogółu turystów, turyści poruszający się rowerem stanowili niecałe 5%.

W lipcu liczba turystów w dniach objętych monitoringiem wyniosła 539. Jest to najniższa zanotowana liczba turystów podczas całego okresu objętego monitoringiem. Tak niska liczba turystów może być tłumaczona warunkami atmosferycznymi. W ciągu wszystkich dni pomiarowych występowało całkowite zachmurzenie oraz opady deszczu. Największą liczbę turystów zanotowano wówczas we wtorek 26.07. Wyniosła ona 246 osób. Turyści indywidualni stanowili 85,4% ogółu turystów, grupy zorganizowane 14,6%. Turyści poruszający się pieszo stanowili 98,8%, turyści poruszający się rowerem 1,2%. W kolejnych dniach lipca ruch turystyczny osiągnął kolejno: 27.07 – 27 osób, 29.07 – 137 oraz 30.07 – 129. We wszystkich dniach przeważała turystyka indywidualna oraz turyści poruszający się pieszo.

Sierpień był miesiącem, w którym odnotowano najwyższą liczbę turystów odwiedzających GPN w całym okresie objętym monitoringiem. Liczba turystów wyniosła wówczas 4477. Należy zwrócić uwagę, iż w czasie monitoringu odbyło się Gorczańskie Święto Gór, które przyciągnęło do Gorczańskiego Parku Narodowego wielu turystów oraz mieszkańców okolic Parku. Święto odbyło się 14.08 i w tym dniu odnotowano najwyższą liczbę osób, którzy odwiedzili park – 2222, z czego 633 osoby zadeklarowały, że wzięły udział w uroczystej mszy świętej. 94,8% ogółu turystów stanowili piesi. Przeważała turystyka indywidualna stanowiąca 93,2% ogółu. Najniższą liczbę turystów w sierpniu zanotowano w poniedziałek – 8.08. Wyniosła ona wówczas 101 osób, z czego 98% stanowili turyści poruszający się pieszo. Wszyscy turyści tego dnia wybrali indywidualną formę pobytu. W pozostałych dniach liczba turystów wyniosła kolejno: 9.08 – 486, 10.08 – 465, 11.08 – 539, 13.08 – 664. We

wszystkich dniach przeważała turystyka indywidualna oraz turystyka piesza. Warunki atmosferyczne były w tych dniach zróżnicowane, jednak przeważała pogoda słoneczna z niewielkimi krótkotrwałymi opadami deszczu w środę (10.08) i sobotę (13.08).

We wrześniu liczba turystów odwiedzających park w dniach objętych monitoringiem wyniosła 1262. Największą liczbę turystów zanotowano w weekend – 476 osób w sobotę (10.09) oraz 519 osób w niedzielę (11.09). W tych dniach przeważała turystyka indywidualna stanowiąca kolejno 70,6% oraz 94,2%. Turyści poruszający się pieszo stanowili 94,5% w sobotę oraz 87,7% w niedzielę. Najniższą liczbę turystów zanotowano w piątek (9.09) – 126 osób. W czwartek (8.09) natomiast GPN odwiedziło 141 osób. W obu tych dniach przeważała turystyka zorganizowana stanowiąca 65,2% w czwartek oraz 57,9% w piątek. Turystyka rowerowa stanowiła 1,4% w czwartek oraz 4% w piątek.

PRZESTRZENNE ZRÓŻNICOWANIE RUCHU TURYSTYCZNEGO

Ruch turystyczny na terenie Gorczańskiego Parku Narodowego charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem przestrzennym. Wyróżnić można szlaki najczęściej wybierane przez turystów oraz takie, na których ruch turystyczny jest bardzo mały.

Analizę natężenia ruchu turystycznego w przestrzeni GPN podzielono na dwa okresy. Pierwszy to miesiąc: maj, czerwiec oraz wrzesień, podczas których monitoring ruchu turystycznego prowadzony był w czterech punktach pomiarowych. Drugi okres natomiast obejmuje miesiące wakacyjne: lipiec oraz sierpień, podczas których monitoring prowadzony był w trzynastu punktach pomiarowych.

Analizując rozmieszczenie ruchu turystycznego podczas badania częściowego (cztery punkty pomiarowe) zauważono szereg prawidłowości. Ruch turystyczny charakteryzował się odmiennym rozmieszczeniem w dni pogodne oraz w dni niepogody. Widoczne było również zróżnicowanie rozmieszczenia ruchu turystycznego w dni powszednie oraz dni weekendowe, kiedy liczba turystów rosła.

Dni powszednie z ładną pogodą charakteryzowały się wysokim natężeniem ruchu turystycznego na odcinkach szlaku czerwonego Stare Wierchy

– Schronisko pod Turbaczem. Największy ruch odnotowywano jednak na odcinku szlaku Obidowiec – Schronisko pod Turbaczem. Wynikało to z kumulowania się turystów, którzy podążali w kierunku Turbacza od strony Starych Wierchów i Tobołowa. Na tym odcinku (Tobołów – Obidowiec) ruch nie przekraczał wielkości 112 przejść (max – 24.05), przy średniej liczbie 25 przejść i uzależniony był, w omawiane dni, od ruchu grup zorganizowanych. Występował również duży ruch na szlaku niebieskim Hucisko – Schronisko pod Turbaczem. Średni ruch na tym odcinku wynosił ok. 23 przejść dziennie. Pozostałe szlaki, głównie w części wschodniej parku, były nie uczęszczane, albo uczęszczane sporadycznie. Należy podkreślić, że w omawianych dniach ruch turystyczny był niewielki i dominowały grupy zorganizowane, co głównie decydowało o obłożeniu na wspomnianych odcinkach.

W pochmurne dni powszednie (28.06, 29.06) turyści poruszali się głównie po odcinkach w dolnych partiach GPN. Najczęściej spacerowano odcinkami w okolicy Polany Hucisko, jak i na odcinku polana Trusiówka – Papieżówka.

Dni weekendowe z ładną pogodą cechowało przesunięcie ruchu na pętlę Hucisko (kolej linowa) – Tobołów – Obidowiec – Schronisko pod Turbaczem – Hucisko. Nadal najwyższe wartości przejść były odnotowywane na odcinku Obidowiec – Schronisko pod Turbaczem, ale przy mniejszym ruchu na odcinkach Obidowiec – Stare Wierchy. Wzmagał się za to ruch na odcinkach Tobołów – Obidowiec, jak i na szlaku niebieskim Hucisko – Turbacz, co było szczególnie widoczne w dni świąteczne, kiedy to ruch na tym szlaku był największy.

Innym rozkładem przestrzennym cechował się ruch rowerowy ograniczony w GPN do wybranych ścieżek. Największe natężenie ruchu rowerowego można zaobserwować na odcinku szlaku czerwonego Stare Wierchy – Schronisko pod Turbaczem. W dni weekendowe, a zwłaszcza w niedziele, wielu rowerzystów porusza się na szlaku Polana Hucisko – Tobołczyk. Związane jest to głównie z uprawianą tam ekstremalną formą kolarstwa górskiego (downhill). Niewielki ruch obserwowano na ścieżkach rowerowych biegnących wzdłuż granicy parku od Polany Hucisko do Polany Potasznia, jak również na odcinku szlaku zielonego między polaną Jaworzyna Kamienicka a Gorcem Kamienickim.

Respondenci poruszający się na rowerach często deklarowali trasy poza wyznaczonymi ścieżkami rowerowymi. Najczęściej był to szlak niebieski, gdzie rowerzyści zjeżdżali od Schroniska pod Turbaczem do Polany Hucisko oraz odcinek szlaku żółtego między Halą Turbacz, a Przełęczą Borek. Również część rowerzystów skracała drogę jadąc od Tobołowa w kierunku Turbacza odcinkiem szlaku zielonego biegnącego bezpośrednio do Obidowca.

Rozmieszczenie punktów pomiarowych w trzynastu miejscach na terenie GPN pozwoliło na zaobserwowanie całościowego rozkładu ruchu turystycznego w obrębie Parku. Efektem tego jest większa liczba zewidencjonowanych turystów na szlakach peryferyjnych oraz tych, na których nie było możliwości zewidencjonowania turystów w pomiarach pozawakacyjnych.

Pomiary, które odbyły się w lipcu charakteryzowały się trudnymi warunkami do uprawiania turystyki górskiej, przez co liczba turystów nie przekroczyła 250 osób dziennie, a w dniu 27.07 (środa) wyniosła zaledwie 27 osób. W tych trudnych warunkach największe natężenie ruchu turystycznego zaobserwowano na szlakach prowadzących do Schroniska pod Turbaczem – niebieskim z Polany Hucisko oraz czerwonym ze Starych Wierchów. Turyści wybierali również krótkie trasy spacerowe – z Polany Hucisko do Oberówki lub Czarnych Błot oraz z Polany Trusiówka do Papieżówki. W niektórych dniach obserwowano zwiększony ruch na szlaku prowadzącym do Turbaczyka, co też stanowiło wariant krótkiej wycieczki. Rowerzyści z racji dużych i częstych opadów w analizowanych dniach stanowili niewielki odsetek turystów. Głównie przemieszczali się szlakiem czerwonym (Stare Wierchy – Schronisko pod Turbaczem) oraz szlakiem zielonym (Tobołczyk – Obidowiec).

W sierpniu odbyło się sześć pomiarów, z czego tylko w jednym dniu występowały trudne warunki pogodowe (08.08, poniedziałek). Pozostałe dni były słoneczne lub słoneczne z przelotnymi opadami. Największe natężenie ruchu turystycznego obserwowano głównie na szlaku czerwonym na odcinku od Schroniska pod Turbaczem do Polany Zielenica. Mniejsze natężenie ruchu odnotowano natomiast na odcinku szlaku czerwonego (Stare Wierchy – Schronisko pod Turbaczem), na którym dominował ruch w trakcie pomiarów w maju, czerwcu i wrześniu. W miesiącu sierpniu widocz-

ny jest znaczący wzrost ilości turystów na szlakach prowadzących do Gorca Kamienickiego, głównie na szlaku zielonym od Jaworzyny Kamienickiej. Turyści rzadko wybierali trasę wędrówki szlakami położonymi w północno-wschodniej części parku. W większości dni nie odnotowano ruchu na szlaku czarnym z Lubomierza na Kudłoń, jak i z Koniny przez Kopę do Polany Pustak. Niemal nie uczęszczana jest również droga stokowa prowadząca od Polany Hucisko do Polany Potasznia, zarówno przez turystów pieszych, jak i poruszających się na rowerach.

Na wyniki pomiaru rozmieszczenia ruchu turystycznego w dniach 13.08 i 14.08 miało duże znaczenie odbywające się w niedzielę Święto Gór. Wielu turystów w sobotę udawało się na nocleg do Schroniska pod Turbaczem, głównie w godzinach popołudniowych. Zdecydowało to o większym ruchu, m.in. na szlaku niebieskim do Przełęczy Borek i szlaku żółtym od Przełęczy Borek do Hali Turbacz.

Ruch rowerowy w badanym miesiącu był niewielki i tylko 11.08 (czwartek) przekroczył średni udział turystów rowerowych w ogólnej liczbie odwiedzających – 6%, wynosząc 7,2% ogółu turystów. Rowerzyści poruszali się głównie na odcinku Stare Wierchy – Schronisko pod Turbaczem. W dniu 14.08 (niedziela, Święto Gór) przy udziale rowerzystów niewiele ponad 5%, zaobserwowano bardzo duże ich rozproszenie, również na szlakach nie będących rowerowymi. Dotyczyło to głównie szlaku zielonego Czoło Turbacza – Turbaczyk, jak i żółtego na odcinku Hala Turbacza – Przełęcz Borek.

PROFIL TURYSTY ODWIEDZAJĄCEGO GPN **Struktura wieku i płci turystów**

Spośród 6997 turystów indywidualnych, którzy odwiedzili GPN w dniach objętych monitoringiem, 54,6% (3730 turystów) stanowili mężczyźni, a 45,4% kobiety (3105 turystów). Oznacza to, że na 100 mężczyzn przypada 83 kobiety. Dla mieszkańców całej Polski wskaźnik ten wynosi 106 kobiet/100 mężczyzn. Świadczy to zatem o znaczącej przewadze turystów płci męskiej nad turystami płci żeńskiej.

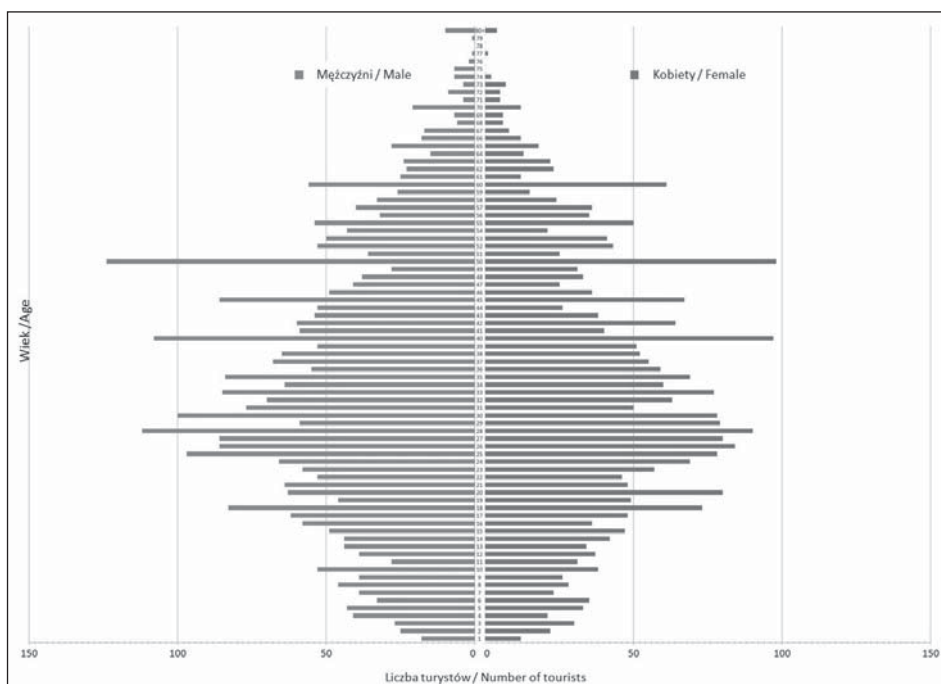
Średnia wieku turystów indywidualnych wyniosła 33,5 roku. Mężczyźni dłużej uprawiają turystykę na terenie GPN (średni wiek 33,7 lat), są również znacznie liczniej reprezentowani w grupie osób powyżej 50 roku życia (56,1%). Średni

wiek kobiet to 33,2 lat, a ich udział wśród turystów mających ponad 50 lat to 43,9%. Największą grupę turystów (42,6%) stanowią osoby w przedziale wiekowym 21–30 oraz 31–40 lat, odpowiednio 22,3% i 20,4% ogółu. Najmniejsze dysproporcje pomiędzy kobietami i mężczyznami można zaobserwować u turystów między 11 a 20 rokiem życia, gdzie 51,9% to mężczyźni a 48,1% to kobiety, natomiast największe u osób powyżej 70 lat (64,4% – mężczyźni, 35,6% – kobiety). Wielu turystów okazywało skłonność do zaokrąglania swojego wieku, jak również jego zaniżania (Ryc. 3). Dlatego też, najczęściej podawanym wiekiem było 50 lat (222 turystów) oraz 40 lat (205 turystów). Na podstawie analizy piramidy wieku, można stwierdzić, że nieco większą skłonnością do zaokrąglania wieku (najczęściej zaniżania) cechowali się panowie.

Wśród turystów, którzy wybrali formę zorganizowaną pobytu na terenie GPN (1821 osób) stosunek kobiet do mężczyzn jest podobny i wynosi 48,1% kobiet oraz 51,9% mężczyzn. Średnia wieku turystów zorganizowanych jest znacząco niższa od średniej wieku turystów indywidualnych (23,4 lat), będąc jednocześnie wyższa u kobiet (25,7 lat) niż u mężczyzn, co jest odwrotną sytuacją niż u turystów indywidualnych. Ponad połowa (54,6%) turystów, która przybyła do GPN w formie zorganizowanej to osoby w przedziale wiekowym 11–20 lat (w tym 62% kobiet).

Istotna różnica w strukturze płci i wieku zaznacza się u turystów poruszających się rowerem. Ponad 82% rowerzystów to mężczyźni, a zaledwie 18% to kobiety. Średnia wieku osób poruszających się rowerem jest nieco niższa od turystów pieszych i wynosi 30,6 lat, będąc jednocześnie bardzo podobną u panów i pań. Największą grupę rowerzystów stanowią osoby w wieku 30–39 lat, prawie 30%. Natomiast turyści w wieku 11–39 lat stanowią 78% wszystkich turystów poruszających się rowerem.

We wszystkich dotychczasowych badaniach ruchu turystycznego w GPN od 1999 roku przeważali mężczyźni i ich średni udział wyniósł 57,7%. Największy odsetek stanowili podczas pomiaru w roku 2000, prawie 61%. W kolejnych latach objętych monitoringiem stosunek kobiet do mężczyzn systematycznie się wyrównywał do roku 2011 r., przez spadek udziału mężczyzn o 6,5 pp w stosunku do roku 2000.

Ryc. 3. Struktura wieku i płci turystów odwiedzających Gorczyński Park Narodowy w 2011 roku.
 Fig. 3. The age structure and sex tourists visiting the Gorce National Park over the research in 2011.

W latach objętych monitoringiem struktura wieku turystów odwiedzających GPN wykazywała duże zmiany. W latach 1999, 2000 i 2001 dominowała grupa osób w przedziale wiekowym 21–30 lat z wartościami odpowiednio: 28,3%, 33,4% oraz 35,5% turystów. W roku 2006 najliczniejszą grupą byli turyści z przedziału wiekowego 31–40 lat (29,2%) przy nadal dużym udziale osób z przedziału 21–30 lat (24,8%) oraz znacząco zwiększającej się liczbie turystów do lat 20 (23,7%), która zwiększyła swój udział w porównaniu z poprzednim pomiarem o 9,3 pp. W 2011 r. najmłodszy turyści (w przedziale do 20 lat) stanowili najliczniejszą grupę turystów. Ich udział zwiększył się nieznacznie o 0,6 pp do 24,3%. Zmniejszył się natomiast udział turystów w wieku 21–40 lat na rzecz turystów w przedziałach wiekowych powyżej 40 lat.

Pochodzenie turystów odwiedzających GPN

Turystów odwiedzających Gorczyński Park Narodowy cechuje bardzo duża koncentracja według deklarowanego miejsca stałego zamieszkania. Największa liczba turystów poruszających się pieszo pochodzi z woj. małopolskiego i stanowi 59,3%

ogółu respondentów. Natomiast połowa z nich przyjechała do Parku z Krakowa, stanowiąc blisko 30% ogółu turystów. Również znacząca ilość odwiedzających pochodzi z powiatów bezpośrednio graniczących z GPN, tj. pow. nowotarskiego, skąd przybyło 8,6% turystów i pow. limanowskiego – 7,2% turystów. Z woj. śląskiego pochodzi 10% turystów, którzy nie wykazują większej koncentracji w jego obrębie (Bielsko-Biała – 1,2%, Katowice – 1,1%, pow. częstochowski – 0,7%). Turyści pochodzący z woj. mazowieckiego stanowią 7,7% ogółu. 60% z nich przyjechało z Warszawy, stanowiąc bardzo podobną strukturę turystów jak w Małopolsce. Niewielka liczba turystów przyjeżdża do GPN z woj. świętokrzyskiego bezpośrednio sąsiadującego z woj. małopolskim. Najrzadziej odwiedzają park mieszkańcy województwa lubuskiego, warmińsko-mazurskiego oraz podlaskiego.

Jeszcze większa koncentracja miejsca zamieszkania występuje wśród turystów poruszających się rowerami, gdzie bardziej widoczna jest rola odległości od parku. Ponad 73% rowerzystów pochodzi z woj. Małopolskiego. Zauważalne jest jednak mniejsze znaczenie ośrodka centralnego jakim jest

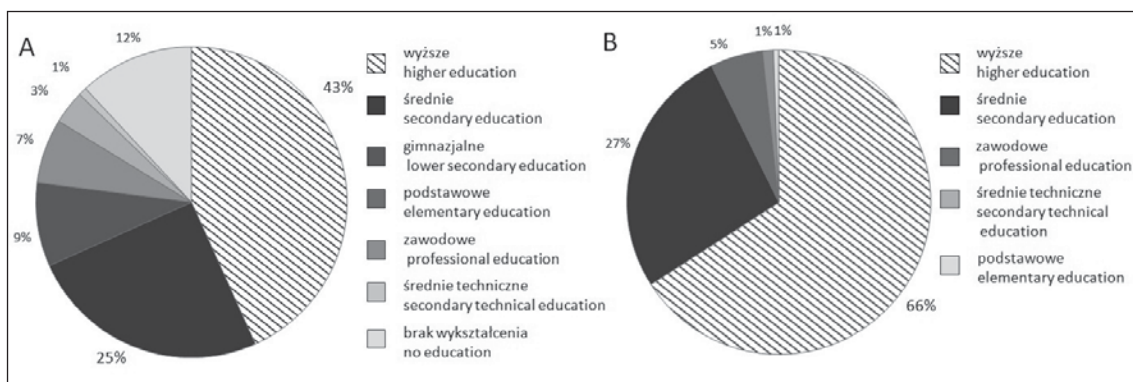
Kraków, z którego przyjechało 38% rowerzystów spośród mieszkańców Małopolski (ponad 28% rowerzystów z ogółu). Natomiast znacznie więcej turystów (aniżeli było to w przypadku turystów pieszych) pochodzi z najbliższej okolicy GPN. Z powiatu nowotarskiego przybyło 21,5% turystów, natomiast z limanowskiego prawie 19%, co daje łącznie ponad 40% turystów poruszających się na rowerze z obrębu województwa (29,5% rowerzystów z ogółu). Na kolejnych miejscach są województwa graniczące z Małopolską: świętokrzyskie, podkarpackie oraz śląskie. Łącznie z tych czterech województw na teren parku przybyło niemal 92,6% turystów. Uwagę zwraca duży odsetek rowerzystów z woj. świętokrzyskiego (7,1%) stanowiąc kontrast z pochodzeniem turystów pieszych. Są to turyści pochodzący tylko z Kielc.

Niezmiennie we wszystkich latach objętych monitoringiem ruchu turystycznego od 1999 roku dominują turyści z województwa małopolskiego. Ich udział utrzymuje się w wielkości ok. 60% ogółu. Tylko w roku 2000 wyniósł 41,7%, głównie poprzez wzrost liczby turystów z woj. śląskiego (prawie 21%) oraz mazowieckiego (13,6%). Mieszkańcy województwa śląskiego stanowią drugą grupę turystów i w analizowanych latach ich udział zmieniał się nieznacznie (z wyjątkiem 2000 r.). W stosunku do roku 1999 zwiększył się zaledwie o 0,3 pp. Trzecia grupa turystów to osoby pochodzące z woj. mazowieckiego. W stosunku do pomiaru z 1999 r. ich udział zwiększył się o 3,3 pp z 4,4% do 7,7%. Spośród turystów pochodzących

z województw, których średni udział w analizowanych latach nie przekroczył 5%, największe zmiany udziału widoczne są wśród osób z woj.: łódzkiego (zmniejszenie o 4,3 pp), dolnośląskiego (zmniejszenie o 1,1 pp), podkarpackiego (wzrost 2,1 pp), wielkopolskiego (wzrost o 1,2 pp) oraz pomorskiego (wzrost o 1,0 pp).

Wykształcenie

Analiza struktury wykształcenia turystów odwiedzających GPN pozwala stwierdzić, że największą grupę turystów (43%) stanowią osoby z wyższym wykształceniem (Ryc. 4B), w dalszej kolejności z wykształceniem średnim (25%). Ze względu na wiek odnotowano brak wykształcenia u 12% najmłodszych turystów. Takie wyniki dają podstawę dla analizy wykształcenia u turystów po ukończeniu wieku edukacyjnego. Badając zatem wykształcenie wśród turystów powyżej 26 roku życia odsetek osób z wykształceniem wyższym wyniósł 66%, średnim – 27%, zawodowym – 5% respondentów (Ryc. 4B). Wśród kobiet wyższe wykształcenie deklarowało prawie 69% respondentów. Gorzej wypadli mężczyźni, wśród których wyższe wykształcenie zadeklarowało 63,5% osób monitorowanych. W zależności od płci widoczna jest też różnica w wykształceniu zawodowym, które deklaruje niewiele ponad 4% kobiet i prawie 7% mężczyzn. Interesująca jest również struktura wykształcenia wśród największej grupy turystów przyjeżdżających z Krakowa, gdzie 72,5% osób deklaruje wykształcenie wyższe, 22,8% średnie,

Ryc. 4. Wykształcenie turystów odwiedzających Gorczański Park Narodowy w 2011 roku. Objasnienia: A – wykształcenie ogółu turystów; B – wykształcenie turystów powyżej 26 lat.

Fig. 4. Educational background of tourists visiting the Gorce National Park over the research in 2011. Explanations: A – education of all tourists; B – education of tourists over 26 years.

natomiast zawodowe zaledwie 2,8%. Wśród rowerzystów struktura wykształcenia wygląda podobnie jak u turystów pieszych. Rowerzystów z wyższym wykształceniem jest 63,7%, natomiast z wykształceniem średnim 30,6%. Turyści, którzy są częstymi gośćmi GPN (pow. 10 pobytów) deklarowali wyższe wykształcenie w prawie 70% przypadków, a średnie w prawie 25%. Natomiast turyści z wyższym wykształceniem będący w parku po raz pierwszy stanowili 61,4%, a ze średnim – 30%.

Odsetek turystów deklarujących wyższe wykształcenie utrzymuje się na wysokim poziomie we wszystkich latach objętych monitoringiem. W latach 2001, 2006 i 2011 widać utrzymującą się podobną strukturę wykształcenia odwiedzających. Turyści deklarujący wyższe wykształcenie stanowią ok. 44% ogółu, turyści ze średnim ok. 26%, studenci ok. 9% oraz osoby z wykształceniem podstawowym również średnio ok. 9%. Wzrost udziału z wykształceniem w grupie „inne” wynika głównie z klasyfikowania tam osób z wykształceniem gimnazjalnym, którego nie odnotowywano we wcześniejszych pomiarach.

Częstotliwość i długość pobytu

Przeprowadzony monitoring ruchu turystycznego w sezonie letnim 2011 wykazał, że zdecydowana większość turystów przybywa do GPN tylko na jeden dzień. Na pobyt jednodniowy w całym analizowanym okresie decydowało się aż 62,6% ankietowanych. Dłuższy okres pobytu (powyżej 3 dni) wybierało z kolei tylko 14,3% respondentów.

Zagadnienie długości pobytu turystów w Gorcach kształtuje się nieco odmiennie w zależności, czy rozpatrywany jest on w okresie wakacyjnym czy też pozawakacyjnym. Badania ankietowe w lipcu i sierpniu 2011 roku pozwoliły stwierdzić, iż w okresie wakacyjnym turyści decydują się na zdecydowanie dłuższy pobyt w Gorcach aniżeli przed czy też po wakacjach. W okresie tym turyści przybywający do GPN na jeden dzień stanowili już tylko 27,7% ankietowanych. W tym samym okresie na pobyt w Gorcach powyżej 3 dni decydowało się aż 44,3% badanych turystów. Turyści przybywający w Gorce w okresie przed i powakacyjnym zdecydowanie częściej decydowali się na jednodniowe wyjazdy. Stanowili oni aż 71,1% ankietowanych przy zaledwie 7,0% osób decydujących się na pobyt powyżej 3 dni.

Badania ankietowe wykazały ponadto, że turyści przybywający w Gorce tylko na jeden dzień

zdecydowanie częściej decydowali się na przyjazd w dni weekendowe aniżeli w środku tygodnia. W okresie pozawakacyjnym 86,9% turystów odwiedzających GPN w ciągu tylko jednego dnia za dzień przyjazdu w Gorce wybierało sobotę lub niedzielę. W okresie wakacyjnym tendencja ta była już nieco mniej wyraźna, bowiem aż 45,4% turystów jednodniowych decydowało się na przyjazd w Gorce w dni poza weekendem.

W świetle przeprowadzonych badań należy stwierdzić, iż długość pobytu turystów w Gorcach wykazuje również ścisły związek z miejscem ich zamieszkania. Zdecydowana większość turystów z województwa małopolskiego (76,4%) w trakcie prowadzonego monitoringu przybywała do GPN tylko na jeden dzień. Na pobyt powyżej 3 dni decydowało się 7,1% małopolskich turystów. W przypadku odwiedzających spoza woj. małopolskiego zaledwie 35,2% z nich przybywało w Gorce tylko na jeden dzień, natomiast pobyt dłuższy (powyżej 3 dni) wybierało 28,6% osób z tej grupy.

Okazuje się również, że na czas przebywania turystów w Gorcach wpływ wywiera także sposób ich przemieszczania się w granicach GPN. 81,9% turystów poruszających się na rowerach decydowało się na pobyt jednodniowy, 12,7% – na pobyt dwudniowy, natomiast zaledwie 2,4% ankietowanych rowerzystów przebywało w Gorcach dłużej niż 3 dni. Jeśli chodzi o turystów pieszych to w ich przypadku udział osób pozostających w Gorcach przez dłuższy czas (powyżej 3 dni) był już zdecydowanie większy i wynosił 15,5% ogółu turystów pieszych, natomiast respondenci jednodniowi stanowili 60,6% osób w tej grupie.

Badania ankietowe wykazały ponadto, że długość pobytu turystów w Gorcach nie koresponduje jednoznacznie z formą ich pobytu. Struktura turystów pod względem długości przebywania w Gorcach przybierała bardzo podobny kształt zarówno dla turystów indywidualnych jak i poruszających się w grupach zorganizowanych. Zauważyć można jedynie, że najdłuższy czas pobytu turystów (powyżej 2 tygodni) dotyczy praktycznie tylko turystów indywidualnych.

W trakcie dotychczasowych badań ruchu turystycznego w latach 1999–2011 udział turystów odwiedzających park na jeden dzień zmieniał się od ok. 60% w 2000 r. do ok. 75% w 2006 r. Turyści, którzy przyjechali do GPN na 2 lub 3 dni średnio stanowili ok. 19% odwiedzających, a ich naj-

większy odsetek odnotowano w roku 2000 i 2011, odpowiednio 24,2% i 23,2%. Turyści deklarujący pobyt powyżej 7 dni w 2011 r. stanowili znacznie mniejszy udział niż w latach wcześniejszych. W 1999, 2000, 2001 i 2006 średnio stanowili 7,3% turystów, natomiast w badaniach w 2011 r. tylko 3,9%. Daje to podstawy do stwierdzenia, że turyści odwiedzający GPN decydują się na krótsze pobyty, zwłaszcza 4–7 dniowe.

Prowadzony monitoring ruchu turystycznego pozwolił również na określenie częstotliwości przyjazdu turystów do GPN. Spośród wszystkich ankietowanych turystów, dla 33,3% z nich przyjazd w Gorce w sezonie letnim roku 2011 był pierwszym w ich życiu. Z kolei aż 38,9% osób deklarowało, że teren GPN odwiedziło już 10 lub więcej razy.

Z przeprowadzonych badań wynika również, że nie tylko długość pobytu ale i częstotliwość przyjazdu turystów w Gorce w dużej mierze zależy od terminu wypoczynku. W okresie wakacyjnym turyści będący pierwszy raz w Gorcach stanowili 36,7% ogółu, natomiast w okresie pozawakacyjnym ich udział zmniejszył się do 28,5%. Turyści będący w parku 10 raz i więcej dominowali na szlakach w okresie przed i powakacyjnym stanowiąc 43,2% ogółu turystów, a w czasie wakacji ich udział w ogóle liczby turystów spadał do 35,8%.

Przeprowadzone badania dowiodły, że częstotliwość przyjazdu turystów w Gorce zależy również od miejsca ich zamieszkania. Turyści pochodzący z województwa małopolskiego w większości (52,8%) deklarowali, iż są stałymi (10 pobytych lub więcej) bywalcami w GPN. Turyści będący pierwszy raz w Gorcach stanowili natomiast 21,7% spośród turystów pochodzących z woj. małopolskiego. W przypadku turystów spoza woj. małopolskiego dla blisko połowy z nich (49,1%) przyjazd w Gorce w sezonie letnim 2011 był pierwszym w ich życiu. Z kolei w tej samej grupie ankietowanych 20,0% respondentów stanowiły osoby będące w GPN 10 raz i więcej.

W kwestii częstotliwości przyjazdu turystów do GPN płęć wydaje się odgrywać nieco istotniejszą rolę aniżeli w przypadku długości pobytu w Gorcach. Można bowiem zauważyć, że mężczyźni są grupą osób przybywającą do GPN nieco częściej aniżeli kobiety. Wśród ankietowanych turystów płci męskiej 40,5% deklarowało, iż przebywało w Gorcach 10 razy lub częściej, z kolei 32,4% wskazywało na pierwszą wizytę w Parku. W przypadku kobiet dla 37,6% były to 10 lub częstsze odwiedzi-

ny GPN, natomiast 36,1% przybywało w Gorce po raz pierwszy.

W porównaniu z badaniami prowadzonymi od 2000 roku, udział turystów deklarujących powyżej 5 wizyt w GPN zmniejszył się z 52% do 41%. Widoczny jest natomiast trend wzrostowy wśród turystów deklarujących pierwszą wizytę w parku z 19% w 2000 roku do 33% w 2011, tj. o 14 pp.

Motywy przyjazdu oraz główne atrakcje GPN

Najczęstszym motywem przybycia do GPN, na który wskazywali turyści, była chęć obcowania z przyrodą; w taki sposób odpowiedziało 60,8% turystów. Jest to również najczęściej podawany motyw przyjazdu w poprzednich badaniach, w których średnio 65% turystów odpowiadało podobnie. W dalszej kolejności były to względy towarzyskie oraz przyzwyczajenia. Takiej odpowiedzi w 2011 roku udzieliło 36,2% respondentów i w stosunku do pomiarów przeprowadzonych w 2000 r. obserwowany jest znaczący wzrost tych przyczyn przyjazdu o 25 pp. Odmienne trend zaznacza się wśród turystów deklarujących, że to chęć poznania była głównym motywem przyjazdu do GPN. W 2000 roku tak odpowiedziało 48% respondentów, a w 2011 już tylko 25% przebadanych turystów.

Z motywami przyjazdu turystów związane są główne atrakcje przyciągające turystów do GPN. Wśród najpopularniejszych pojawiły się: widoki (66,1% turystów), przyroda (58,5%), dogodne warunki wędrowania (42,8%), a także cisza i spokój, szlaki rowerowe, polany, schroniska oraz mała liczba ludzi.

Źródła informacji o GPN

Turyści czerpią informację na temat GPN w największym stopniu od znajomych i przewodników (odpowiednio 39% i 36,2%). Były to również najbardziej popularne źródła informacji zidentyfikowane w poprzednich badaniach. Nowym źródłem informacji o GPN, które ujawniło ostatnie badanie jest Internet, na który wskazało 39,2% badanych. Pozostałe udzielane odpowiedzi to: własne doświadczenia (9,9%), mapy (8,0%), prasa (5,9%) oraz rodzina (3,4%).

Opinie i sugestie turystów

Preferencje turystów odnośnie tego jaka forma turystyki powinna być promowana na terenie GPN wyglądały nieco odmiennie w zależności od formy

turystyki, jaką uprawiają respondenci. Generalnie odwiedzający opowiadają się za promowaniem tej formy turystyki, którą sami uprawiają. Stąd też turyści piesi wskazywali w 91,8% na turystykę pieszą, natomiast rowerzyści w zdecydowanej większości (92,9%) uważali, że to turystyka rowerowa powinna być promowana w Parku. Rozpatrując zbiorowość turystów w całości, 90% z nich uważa, że w pierwszej kolejności powinna być promowana turystyka piesza, blisko 45% wymienia również turystykę rowerową i średnio ok. 30% konną, edukacyjną oraz opartą na wędrówkach na nartach. Struktura udzielanych odpowiedzi była podobna w badaniach prowadzonych w poprzednich latach.

Turyści zapytani o ocenę wizualnej informacji o GPN w terenie, w większości (53,3%) udzielali odpowiedzi, że jest ona dobra. Bardzo dobrze oceniali ją 17,3% ankietowanych, natomiast źle – zaledwie 4,3% respondentów. Również w tym pytaniu udzielane odpowiedzi nie odbiegały znacząco od tych odnotowanych w wcześniejszych badaniach. Rozpatrując to kryterium w zależności od częstości odwiedzin GPN przez turystów warto zwrócić uwagę, że osoby najczęściej przebywające na terenie Parku, mają największy udział wśród tych, którzy bardzo dobrze oceniają informację wizualną o parku. Ci sami turyści stanowią z kolei 37,0% respondentów wystawiających ocenę najniższą. Z kolei turyści będący pierwszy raz w GPN mają swój największy udział (18,5%) wśród osób wystawiających ocenę najniższą.

Zdecydowana większość ankietowanych turystów (78,3%) uważa, że szlaki w obrębie GPN są czyste. Tylko 14,0% wskazuje na ich nadmierne zaśmiecenie. Warto w tym miejscu jednak odnotować fakt, iż wielu turystów nie zna dokładnie granic GPN i często wspominając o zaśmieconych odcinkach szlaków wymieniała te położone poza granicami parku.

PODSUMOWANIE

Monitoring ruchu turystycznego w Gorczańskim Parku Narodowym w sezonie letnim 2011 roku, pozwolił na ustalenie rozmieszczenia i kierunków zmian natężenia ruchu turystycznego, wyodrębnienie odcinków szlaków szczególnie narażonych na antropopresję, ocenienie potrzeb i oczekiwań turystów oraz ich zmian w stosunku do wcześniej

prowadzonych badań w latach 1999–2006. Analiza ruchu turystycznego w GPN umożliwiła sformułowanie wielu prawidłowości determinujących jego zróżnicowanie czasowe oraz przestrzenne.

Niejednorodność ruchu w czasie należy rozpatrywać w kontekście cykli sezonowych, miesięcznych oraz tygodniowych, choć dominujące znaczenie mają panujące warunki atmosferyczne w dniu badania i w przeddzień badania. Najwięcej turystów odwiedza GPN w miesiącach wakacyjnych, jednak znacznie wyższe wartości natężenia średniego ruchu dobowego obserwowane są w sierpniu. Wtedy to udział turystyki zorganizowanej zmniejsza się przy znaczącej dominacji turystów indywidualnych. Spośród miesięcy pozawakacyjnych największe natężenie ruchu turystycznego występuje w maju. Wtedy w dni powszednie do parku przyjeżdża wiele wycieczek szkolnych, a w weekendy (zwłaszcza w niedzielę) obserwuje się znaczny wzrost liczby turystów indywidualnych, w dużym stopniu również rowerzystów. We wszystkich badanych miesiącach do odwiedzenia GPN turyści wybierają głównie dni wolne od pracy. Tendencja ta jest nieco mniej widoczna w okresie wakacyjnym, zwłaszcza w kontekście niedziel.

Przestrzenne zróżnicowanie ruchu w okresie badań zależało od warunków atmosferycznych, tego czy pomiar prowadzony był w dzień powszedni czy w weekend oraz czy są to miesiące wakacyjne czy pozawakacyjne. Przy korzystnych warunkach do uprawiania turystyki górskiej największe natężenie ruchu obserwowane było na odcinkach szlaku czerwonego, a zwłaszcza odcinku Obidowiec – Turbacz – Kiczora. W weekendy zwiększa się ilość turystów na szlaku niebieskim Hucisko – Turbacz oraz zielonym Tobończyk – Obidowiec. Natomiast przy mniej sprzyjających warunkach atmosferycznych niewielka grupa turystów decyduje się na wyjście w wyższe partie gór (z wyjątkiem grup zorganizowanych, które często pomimo deszczu nie rezygnują z wycieczek), co decyduje o największym w tych dniach natężeniu na szlakach spacerowych (głównie krótkich) w dolnych partiach GPN.

SUMMARY

The Gorce National Park, compared to other national parks, is characterized by a low average value of intensity of the tourist traffic (Tab.1). Neverthe-

less, the results of tourist monitoring, carried out from May to September 2011, showed significant spatial and temporal concentration of tourists on selected sections of the trails. The monitoring took place for 22 days, including 4 days a month in May, June and September and 5 days a month in July and August. Studies were conducted in 13 points in the Park during the summer vacation, whereas in 4 points during the rest of the monitoring time (Fig.1). The results indicate that, in general, a significant increase in the number of tourists is observed on weekend days with favorable weather conditions

(Fig. 2). The most popular sections of the trails are: Stare Wierchy – Obidowiec – Turbacz, Polana Hucisko – Turbacz and Tobołów – Obidowiec. Among 6997 individual tourists, who visited the GNP during the days of monitoring, 54,6% were male and 45,4% were female (Fig. 3). The average age of individual tourists was 33,5 years (33,7 for man and 33,2 for women). Most tourists come to the GNP from the Małopolska Voivodeship (about 60%) and they usually choose a one-day visit. The characteristic feature of tourism in mountain protected areas is the high share of people with higher education (Fig. 4).